

D&B

**STANDAARDPROTOCOL
MONITORING
GEDRAGSMAATREGELEN**

Gemeente Schoon

Juni 2016

INLEIDING

In dit document leggen we stapsgewijs uit waar je op moet letten bij het opzetten van een betrouwbaar onderzoek naar de effectiviteit van een gedragsmaatregel: een zogeheten effectmeting. Het kan ook zijn dat je het onderzoek naar de effectiviteit uitbesteedt aan een externe partij. Daarom beschrijven we ook kort hoe je een extern onderzoeksvoorstel beoordeelt. Dit document is een verdieping op stap 6 uit het stappenplan gedragsverandering rond zwerfvuil van Gemeente Schoon.

LEESWIJZER

We leggen het opzetten van een eigen onderzoek uit in de context van vervuilgedrag. We beschrijven dit zowel algemeen als geconcretiseerd aan de hand van twee voorbeelden. Eén voorbeeld gaat over vervuilgedrag van mensen in winkelstraten, het andere voorbeeld gaat over het plaatsen van afval naast ondergrondse containers.

In hoofdstuk 1 beschrijven we hoe je het gedrag dat je wilt veranderen concreet maakt, zodat je het in een later stadium kan meten. In hoofdstuk 2 behandelen we welke manieren je kunt gebruiken om dit gedrag het beste te meten. Dat meer dan één meting noodzakelijk is en de manier waarop je metingen onderling kan vergelijken, komt in hoofdstuk 3 aan bod. In hoofdstuk 4 beschrijven we hoe je een extern projectvoorstel beoordeelt.

HOOFDSTUK 1 – WAT WIL JE ONDERZOEKEN?

INLEIDING

In dit hoofdstuk leggen we uit hoe je duidelijk krijgt wat je wilt onderzoeken en hoe je het gedrag dat je wilt veranderen concretiseert. Dit doen we aan de hand van onderstaande voorbeeldcasus.

VERVUILING IN DE WINKELSTRATEN

Stel: je bent verantwoordelijk voor de reiniging van de winkelstraten. Op het moment dat je deze verantwoordelijkheid krijgt, zijn de straten vaak in sterke mate vervuild. Alles wijst in de richting van het winkelend publiek: zij gooien hun afval op de grond in plaats van in de vuilnisbakken. Je besluit om de vuilnisbakken een felle, opvallende kleur te geven. Dit zou er voor moeten zorgen dat mensen de vuilnisbakken eerder zien, waardoor ze hun afval er eerder in gooien. Hoe onderzoek je of het geven van een felle kleur aan de prullenbakken een effectieve maatregel is?

CONCREET MAKEN

Een onderzoek naar het effect van een maatregel, zoals boven beschreven, heet een effectmeting. De eerste stap tijdens een effectmeting is dat je zo concreet mogelijk maakt wat je wilt onderzoeken. Dit doe je door een onderzoeksvraag te formuleren:

“Heeft de maatregel een effect op het gedrag?”

Met de onderzoeksvraag bepaal je waar je een effect op wilt bewerkstelligen (het gedrag) en wat hetgeen is dat dit effect moet veroorzaken (de maatregel). De onderzoeksvraag uit het voorbeeld wordt dan:

“Hebben de gekleurde vuilnisbakken een effect op het vervuilgedrag in winkelstraten?”

HET GEDRAG DEFINIËREN

De volgende stap is het definiëren van het gedrag dat je wilt veranderen. ‘Vervuilgedrag’ is namelijk nog steeds erg breed. Bepaal daarom wat ‘vervuilgedrag’ in het onderzoek inhoudt. Bepaal daarnaast ook waar mogelijk wie (de doelgroep) het gedrag vertoont. Dit helpt bij het vinden van een concrete definitie.

Wanneer je bijvoorbeeld met gekleurde vuilnisbakken het winkelend publiek minder wil laten vervuilen, is het niet handig om grofvuil dat door winkeliers in de winkelstraat wordt achtergelaten als vervuiling te beschouwen. Gekleurde bakken zijn namelijk geen geschikte maatregel om grofvuilstortingen tegen te gaan.

In het bovenstaande voorbeeld is een goede definitie van vervuiling: winkelend publiek dat afval op de grond gooit.

EEN ANDER VOORBEELD: BIJPLAATSINGEN

In een bepaalde wijk merk je dat veel mensen hun afval naast de ondergrondse container plaatsen (bijplaatsen), in plaats van in de container. Mensen doen dit, terwijl de containers niet vol zitten en er gewoon toegang tot de containers is. Je wilt dit oplossen en als maatregel plaats je daarom borden naast de containers. Op het bord vermeld je dat de meeste mensen hun afval gewoon in de container stoppen.¹

Een goede onderzoeksvraag zou hier zijn: “heeft het plaatsen van het bord effect op het bijplaatsen van afval?”. Ook hier is het van belang om het probleemgedrag goed te definiëren. Is een vuilniszak naast de container een bijplaatsing? En een colablikje? Een blikje is geen afval dat in de ondergrondse container hoort en is daarom eerder vervuiling dan een bijplaatsing. Een vuilniszak hoort echter wel in de container en kun je daarmee wel een bijplaatsing noemen. We definiëren bijplaatsingen dus als afval dat bestemd is voor de ondergrondse container, maar er naast wordt geplaatst.

¹ Deze maatregel is bewezen effectief in het verminderen van bijplaatsingen naast ondergrondse containers. Normaliter wordt het plaatsen van deze borden voorafgegaan door een deur-aan-deur actie in de wijk. Dan wordt geprobeerd om mensen het standpunt te laten innemen dat ze een schone wijk belangrijk vinden. Het doen van deze uitspraak zorgt ervoor dat zodra mensen het bord zien, ze eerder hun afval in de ondergrondse container stoppen. Meer weten over deze maatregel? Zie de handreiking voorkomen bijplaatsingen van Gemeente Schoon (te vinden door op www.gemeenteschoon.nl te zoeken naar: ‘handreiking voorkomen bijplaatsingen’).

HOOFDSTUK 2 - DE MEETMETHODE

MEETMETHODE

In het vorige hoofdstuk heb je gezien hoe je het te veranderen gedrag definieert. Nu beschrijven we hoe je dit gedrag meet. Er zijn twee meetmethodes die je kan gebruiken:

- tellen
- observeren

Daarnaast is er een meetmethode die **niet** betrouwbaar is:

- interviews

We beschrijven de bovenstaande meetmethodes hieronder.

TELLEN

Wanneer je besluit om het effect van een maatregel te meten, kan je dit voor zowel vervuilgedrag als bijplaatsen doen door afval te tellen.

Vervuilgedrag is op twee manieren te tellen. Enerzijds kan je het afval op de grond tellen. Hierbij is het essentieel om voorafgaande aan het meten een gebied vast te stellen waarin je gaat tellen. De kans op meetfouten is hierbij echter wel aanwezig. Denk bijvoorbeeld aan wind die het afval in of uit het meetgebied blaast. Een andere methode is daarom het tellen van het afval in de vuilnisbakken. Minder afval op de grond betekent vaak meer afval in de vuilnisbak. Dit is daarom een goede indicatie voor de effectiviteit van de maatregel. Het tellen van bijplaatsingen is een goede manier van meten. Bijgeplaatst waait namelijk niet makkelijk weg en is daarom minder vatbaar voor meetfouten dan het tellen van afval op de grond.

OBSERVEREN

Om het effect van je maatregel te onderzoeken, wil je zo secuur mogelijk meten. Door het gedrag direct te observeren, meet je precies wat er gebeurt. Bij het meten van vervuilgedrag is observeren betrouwbaarder dan tellen. Je kunt zo in de gaten houden of er afval in of uit het meetgebied waait en of er andere gebeurtenissen zijn die invloed hebben op de mate van vervuiling. Het observeren van bijplaatsingen is praktisch minder haalbaar. Observeren is namelijk zeer arbeidsintensief, omdat mensen sporadisch en op onregelmatige momenten bijplaatsen, wat betekent dat een groot deel van de tijd dat geobserveerd wordt, mogelijk niets wordt waargenomen.

INTERVIEWS

Interviews worden doorgaans gebruikt om mensen te vragen wat zij van de maatregel vinden, of zij de maatregel willen gebruiken en of de maatregel hun gedrag beïnvloedt. Het interview is **geen** goede meetmethode om vervuilgedrag te meten, omdat:

- mensen niet graag blootgeven dat zij iets doen dat niet hoort;
- mensen zich vaak niet gedragen naar wat ze zeggen.

Mensen zullen niet snel toegeven dat ze vervuilen of dat ze afval bijplaatsen. Op de vraag of ze de felle vuilnisbak gaan gebruiken, zullen weinig mensen met 'nee' antwoorden. Het is echter nog maar de vraag of mensen de bakken in werkelijkheid ook echt gebruiken.

WAT MEET JE PRECIES?

Nu je het gedrag hebt gedefinieerd en de meetmethode hebt gekozen, is het essentieel om vast te stellen wat je precies gaat meten. Zo voorkom je dat je op verschillende momenten, verschillende zaken meet. Dit zorgt er voor dat metingen later niet goed met elkaar te vergelijken zijn, waardoor je geen conclusies kan trekken over de effectiviteit van je maatregel.

OBSERVEREN

Stel je besluit om te observeren. Het is belangrijk om voordat je begint drie zaken vast te stellen en deze gedurende de metingen niet meer te veranderen:

- 1) welke concrete gedraging je gaat observeren;
- 2) wat je als afval beschouwt;
- 3) welke doelgroep je gaat observeren.

Wat je precies invult voor bovenstaande zaken is afhankelijk van de maatregel die je onderzoekt. Dit en de drie bovenstaande stappen lichten we toe aan de hand van het winkelstratenvoorbeeld.

HET WINKELSTRATENVOORBEELD

Je besluit om het vervuilgedrag van de winkelbezoekers te observeren. De eerste stap is om na te gaan welke gedragingen mensen met afval mogelijk vertonen. Veelal doen mensen het volgende:

- iemand gooit afval in de vuilnisbak;
- iemand neemt afval mee door het bijvoorbeeld in een jaszak of tas te stoppen;
- iemand gooit afval op de grond.

Je stelt vast dat alleen afval op de grond gooien vervuilgedrag is. Door deze gedragingen te observeren, kan je bepalen hoeveel mensen vervuilgedrag vertonen en hoeveel mensen zich netjes gedragen (diegenen die het afval meenemen of in de vuilnisbak gooien).

De tweede stap is om te bepalen wat je als afval beschouwt. Dit kan afhankelijk zijn van de maatregel. In dit voorbeeld betreft het de felgekleurde vuilnisbakken. Is het op de grond gooien van een sigarettenpeuk vervuilgedrag? Het kan zijn dat mensen een brandende peuk niet als afval zien dat in de vuilnisbak hoort. En als iemand per ongeluk iets laat vallen, beschouw je dit als vervuilgedrag? Het punt is dat je goed nadenkt over welk gedrag je gaat observeren en dat je vooraf vaststelt wat je als vervuilgedrag beschouwt en wat niet. Tijdens alle metingen blijft dit gelijk, zodat je later goed kunt vergelijken.

De derde stap is het vaststellen van de doelgroep. Omdat je vervuilgedrag meet, wil je in dit geval alleen de mensen met afval observeren. Andere mensen kunnen geen vervuilgedrag vertonen omdat zij geen afval hebben. Het is daarom niet relevant om te hen te observeren.

TELLEN

Als je besluit om tellen als meetmethode te hanteren is het niet altijd even duidelijk wat je precies als afval telt. Wat je telt is ook hier afhankelijk van je maatregel (zie onderstaand voorbeeld). Het gaat er om dat je vooraf besluit wat je als afval telt en dat je dit gedurende de hele meting constant houdt. Alleen dan kan je de verschillende metingen vergelijken en conclusies trekken over de effectiviteit van de maatregel.

HET BIJPLAATSINGVOORBEELD

Bepaal voor je begint met meten wat je als bijplaatsing ziet en wat niet. Een blikje op de containerplaat is zwerfafval en geen bijplaatsing. Een stoel of een kast wel. En reken je oud papier als een bijplaatsing? Twee kleine pedaalemmerzakken naast de container kan je tellen als twee bijplaatsingen. Maar een opengescheurde vuilniszak, omringd door afval is logischer om als één bijplaatsing te tellen.

METEN – MEER DAN ÉÉN MEETMOMENT

Bij elke meetmethode is het van belang om meer dan één meting te verrichten. Hoe meer metingen je verricht, hoe betrouwbaarder het onderzoek. De kans dat je metingen een accuraat beeld weergeven van hoe de situatie normaal verloopt is dan namelijk groter. Op de vraag hoeveel metingen nodig zijn voor een accuraat beeld is geen eenduidig antwoord te geven. Als vuistregel kan je hanteren dat meerdere metingen over een langere periode een accurater beeld schetsen: een aantal maanden, met drie metingen per week is betrouwbaarder dan twee metingen gedurende twee weken.

MEETTIJDEN

Je besluit meerdere metingen te verrichten. Het is dan van belang om de tijden waarop je meet constant te houden. De reden hiervoor is dat je op andere tijdstippen ander gedrag kan meten. Dit zorgt ervoor dat je metingen niet goed te vergelijken zijn. Neem bijvoorbeeld het observeren van vervuilgedrag. Wanneer het in de ochtend nog niet druk is in de winkelstraten, kan het zijn dat mensen minder vervuilen dan wanneer ze zich in de namiddag in de anonimiteit van een drukke winkelstraat bevinden. Ook bij bijplaatsingen is het van belang dat de meettijden hetzelfde zijn. Wanneer je namelijk vlak na het ledigen en reinigen van de ondergrondse containers telt, tel je veel minder bijplaatsingen dan aan het einde van de dag. Om bijplaatsingen betrouwbaar te tellen, is het daarom handig om met inzameling, reiniging en handhaving af te spreken dat zij op vaste tijden inzamelen, reinigen en handhaven, zodat je de meetmomenten hier op kan afstemmen.

Naast de meettijden is het ook goed om de dagen waarop je meet constant te houden. In het weekend kan het zijn dat je andere mensen, bijvoorbeeld uitgaanspubliek, observeert dan doordeweeks. Het is daarom essentieel om voorafgaande aan de meting de dagen te bepalen waarop je wilt meten en die gedurende de meting constant te houden.

HOOFDSTUK 3 – HET VERGELIJKEN VAN METINGEN

INLEIDING

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien hoe je het probleemgedrag concretiseert en welke meetmethodes je hebt om het gedrag te meten. Dit zijn de eerste stappen in de richting van een antwoord op de vraag of de maatregel die je hebt ingezet effectief is. Maar dit is niet alles.

HET WINKELSTRATENVOORBEELD

Je hebt de vuilnisbakken uit de winkelstraat laten vervangen door vuilnisbakken met een felle kleur. Vervolgens heb je het vervuilgedrag geobserveerd. De meting laat zien dat 55 mensen hun afval in de vuilnisbak gooiden en 15 mensen op de grond. Dit zegt nog niets over de effectiviteit van de felle vuilnisbakken.

Om wel uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit moet een meting altijd vergeleken worden met een andere meting voorafgaande aan de maatregel (een zogenoemde voormeting) en met metingen op een andere locatie (een zogenoemde controlelocatie). Hieronder leggen we uit hoe en waarom. Dit doen we uitsluitend aan de hand van het winkelstratenvoorbeeld, maar hetgeen we beschrijven, geldt eveneens voor het meten van bijplaatsingen.

VOORMETING EN NAMETING

Om te zien in welke mate het gedrag is veranderd door de maatregel wordt de meting na het plaatsen van de maatregel (nameting) vaak vergeleken met een voormeting (zie figuur 1).

Figuur 1. Visuele weergave van een voormeting en nameting.

HET WINKELSTRATENVOORBEELD

Je hebt vóór het plaatsen van de felle vuilnisbakken 40 mensen geobserveerd die hun afval in de vuilnisbak gooiden en 30 mensen die het op de grond gooiden (de voormeting). Vervolgens plaats je de felle vuilnisbakken en meet je het gedrag opnieuw. Nu observeer je dat 55 mensen hun afval in de vuilnisbak gooiden en 15 mensen die het op de grond gooiden na het plaatsen van de vuilnisbakken (de nameting). Je weet nu dat dit een verbetering is ten opzichte van de voormeting.

Maar een verschil tussen de voormeting en de nameting is niet per definitie een verbetering die veroorzaakt is door de maatregel. Zo kan tegelijkertijd door een andere oorzaak een verandering optreden die het gedrag beïnvloedt. Dit kan de meting vertekenen, waardoor het ten onrechte lijkt alsof de maatregel effect heeft. Hieronder volgen twee voorbeelden:

HET WINKELSTRATENVOORBEELD

Je hebt een voormeting verricht en vervolgens de felgekleurde vuilnisbakken geplaatst. Tijdens de nameting beginnen eveneens werkzaamheden voor de nieuwe bestrating in de winkelstraten. Dit zorgt ervoor dat het winkelend publiek gedwongen wordt om dicht bij de vuilnisbakken te lopen. Mensen gooien hierdoor hun afval veel eerder in de bak. Je vindt op de nameting dan ook een afname in het vervuilgedrag. Dit kan echter het resultaat zijn van de mensen die gedwongen werden dicht langs de vuilnisbakken te lopen in plaats van de felle kleur van de bakken.

Nu is dit een vrij duidelijk observeerbare verandering in de omgeving. Maar het kan veel subtieler. Wanneer bijvoorbeeld het weer slechter wordt, kan het zijn dat tijdens de nameting minder mensen door de winkelstraten lopen. Dit zorgt ervoor dat je op de nameting minder mensen ziet vervuilen. Het lijkt dan, ten onrechte, alsof het vervuilgedrag verminderd wordt door de felgekleurde vuilnisbakken (zie figuur 2).

Figuur 2. Een visuele weergave van de weersinvloed tijdens de voor- en nameting. Na de voormeting zijn de maatregel en het slechte weer tegelijkertijd van invloed op vervuilgedrag. Tijdens de nameting kan je dan niet bepalen of het weer of de maatregel voor een vermindering van het vervuilgedrag zorgt.

Een vergelijking tussen een voormeting en een nameting geeft dus niet altijd een betrouwbaar antwoord op de vraag of de maatregel effectief is. Door naast de voor- en

nameting nog een andere vergelijking te trekken, kan dit wel. Deze vergelijking wordt hieronder beschreven.

DE IDEALE VERGELIJKING

Alleen het verrichten van een voor- en nameting is dus niet altijd betrouwbaar. Je kan wél betrouwbare uitspraken doen over het effect van een maatregel door de voor- en nameting op de locatie van de maatregel (de maatregellocatie) te vergelijken met een voor- en nameting op een vergelijkbare locatie (de controlelocatie) waar geen maatregel is toegepast. Door een vergelijking te maken tussen een maatregellocatie en een controlelocatie (zonder maatregel), kan je corrigeren voor de veranderingen die tegelijkertijd met het plaatsen van de maatregel optreden.

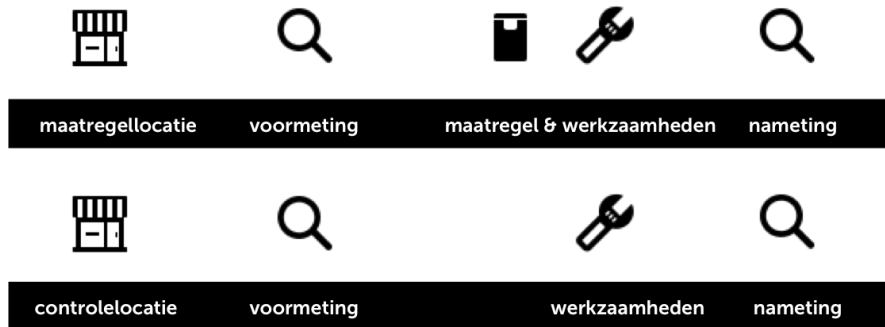
HET WINKELSTRATENVOORBEELD

In het voorbeeld van de winkelstraten kan deze vergelijking gemaakt worden door in een andere winkelstraat eveneens een voormeting en een nameting te verrichten. Dit ziet er dan als volgt uit: eerst observeer je het vervuilgedrag op zowel de maatregellocatie als op de controlelocatie. Vervolgens plaats je de felgekleurde vuilnisbakken alleen in de maatregellocatie. Na het plaatsen van de vuilnisbakken observeer je het vervuilgedrag weer op zowel de maatregellocatie als op de controlelocatie.

De invloed van het bestraten in de winkelstraten vertekent de meting nu niet. Omdat in zowel de maatregelstraat als in de controlestraat de bestrating wordt aangepast, lopen de mensen op beide locaties dicht langs de vuilnisbak. Als je nu tijdens de nameting een grotere afname in vervuilgedrag (in vergelijking met de voormeting) observeert in de maatregellocatie dan in de controlelocatie, kan je stellen dat de felgekleurde vuilnisbakken effect hebben. De vermindering in vervuilgedrag door de bestrating vond namelijk op beide locaties plaats, maar op de maatregellocatie is alsnog minder vervuilgedrag geobserveerd. Dit moet dan het effect zijn van de felgekleurde vuilnisbakken. Zie figuur 3 voor een visuele weergave.

BIJPLAATSINGEN

In dit hoofdstuk is het belang van het vergelijken van metingen uitgelegd aan de hand van het winkelstratenvoorbeeld. Om het effect van een maatregel op bijplaatsingen te onderzoeken, vergelijk je je metingen op exact dezelfde manier. Ook dan doe je een voor- en nameting op twee containerlocaties, waarvan er één fungeert als controlelocatie en één als maatregellocatie.

Figuur 3. Visuele weergave van een voor- en nameting op een maatregel- en controlelocatie. Werkzaamheden tijdens de metingen zijn bij een vergelijking met een controlelocatie geen storende invloed. De invloed van de werkzaamheden op vervuilgedrag worden namelijk bij beide locaties gemeten. Wanneer bij de maatregellocatie tijdens de nameting een sterkere afname in het vervuilgedrag gemeten wordt, dan is dit de invloed van de maatregel. Wanneer de afname van het vervuilgedrag bij beide locaties gelijk is, dan laat dit zien dat de maatregel geen effect heeft.

EEN BELANGRIJKE VOORWAARDE: GELIJKE LOCATIES

Wanneer je een voor- en nameting verricht op een maatregellocatie en een controlelocatie is het van belang dat je rekening houdt met één essentiële voorwaarde: de controlelocatie moet gelijk zijn aan de maatregellocatie. Omdat de metingen op de controlelocatie dienen als referentiepunt voor hoe het vervuilgedrag normaliter tot stand komt, moet het vervuilgedrag op dezelfde manier tot stand komen als in de maatregellocatie. De factoren die het vervuilgedrag bepalen, schuilen voor een groot gedeelte in de omgeving: vervuilgedrag in een straat in een achterbuurt komt anders tot stand dan op een wandelroute in een natuurpark. De maatregellocatie en de controlelocatie dienen daarom vergelijkbaar zijn.

In de echte wereld kunnen de maatregellocatie en de controlelocatie nooit identiek zijn. Waar het om gaat is dat de maatregellocatie en de controlelocatie gelijk zijn aan elkaar op factoren die van invloed zijn op het vervuilgedrag. Hieronder volgt een opsomming van de factoren met de grootste invloed op het vervuilgedrag en het bijplaatsen. Deze factoren dienen in zowel de maatregellocatie en de controlelocatie gelijk te zijn.

VERVUILGEDRAG

- de mate van vervuiling;
 - Een vervuilde omgeving communiceert dat veel anderen daar hebben vervuild en kan mensen zo stimuleren om zelf ook te vervuilen.

- de afstand tot de vuilnisbakken;
 - Het is belangrijk dat zowel op de maatregellocatie als op de controlelocatie de vuilnisbakken op gelijke afstand van het winkelend publiek staan.
- de mate van normschendingen;
 - Geldende normen zoals 'niet stelen' en 'geen graffiti spuiten' sturen ons gedrag. Wanneer de omgeving tekenen bevat dat zulke normen geschonden zijn, kan dit ervoor zorgen dat mensen ook andere normen gaan schenden, zoals de norm niet te vervuilen.
- de anonimiteit van de omgeving;
 - In een anonieme omgeving voelen mensen zich minder bekeken. Hierdoor voelen mensen zich minder gecontroleerd en vervuilen ze eerder.
- de aan- of afwezigheid van andere maatregelen;
 - Wanneer er andere maatregelen genomen worden ten tijde van je maatregel, dan is niet te bepalen of het effect op gedrag ontstaat door je eigen maatregel of door een andere maatregel. Voorbeelden van maatregelen zijn communicatiecampagnes of verhoogde schoonmaakinspanningen.

BIJPLAATSINGEN

Naast bovenstaande factoren zijn voor bijplaatsingen nog andere factoren van invloed:

- de doorloopsnelheid in de buurt;
 - De doorloopsnelheid is de lengte van de woonperiode in de buurt voordat mensen verhuizen. Als de doorloopsnelheid hoog is, verhuizen mensen al na korte tijd. Dit kan voor meer bijplaatsingen zorgen. Nieuwe bewoners hebben namelijk vaak geen pas of sleutel van de container omdat deze tijdens het verhuizen kwijtraakt. Ook kan het zijn dat de nieuwe bewoners minder binding hebben met de buurt, waardoor ze minder verantwoordelijkheid voelen voor de buurt en daarom eerder bijplaatsen. Zoek voor een goede controlelocatie een buurt met ongeveer dezelfde doorloopsnelheid als de buurt van de maatregellocatie.
- De nabijheid van winkels of markten;
 - Wanneer er in de buurt van een ondergrondse containerplaats winkels gevestigd zijn of markt gehouden wordt, kan het zijn dat winkeleigenaren of marktkooplieden de containers (oneigenlijk) gebruiken. De containers raken zo sneller vol. Wanneer een container vol zit, wordt sneller bijgeplaatst. Zowel de maatregel- als controlelocatie dienen gelijk te zijn wat betreft de nabijheid van winkels of markten.

- De werking van de container;
 - Als de inwerpopening geblokkeerd of kapot is, kunnen mensen de container niet gebruiken en plaatsen ze vaak bij. Daarom moeten op zowel de maatregel- als de controlelocatie alle containers functioneren.
- De vuilheidsgraad;
 - Een container die erg smerig is, kan ervoor zorgen dat een bewoner eerder geneigd is bij te plaatsen dan wanneer de container brandschoon is. De bakken op de maatregel- en controlelocatie moeten gelijk zijn wat betreft hun vuilheidsgraad. Het kan daarom een goed idee zijn om alle containers voorafgaand aan het onderzoek een schoonmaakbeurt te geven.

GELIJKE LOCATIES: OVERDRAGING VAN BEÏNVLOEDING

Een laatste aspect om rekening mee te houden bij het selecteren van gelijke locaties is de mate waarin de locaties overlappen. Wanneer de locaties dicht bij elkaar liggen dan kan het zijn dat de invloed van de maatregel doorwerkt op de controlelocatie. Dit maakt je effectmeting onbetrouwbaar omdat je zowel in de controlelocatie als in de maatregellocatie effecten van de maatregel zal meten.

HET BIJPLAATSINGVOORBEELD

Op de weg naar haar werk ziet iemand het nieuwe bord bij de maatregellocatie. Na het bord een aantal keer gezien te hebben, wordt de persoon onbewust beïnvloed en plaatst ze de vuilniszak nu niet meer naast de ondergrondse containers van de controlelocatie in haar eigen straat. Zo kan de maatregel een effect hebben op een controlelocatie.

HOOFDSTUK 4 – BEOORDELEN VAN EEN UITBESTEDE EFFECTMETING

Soms besteed je een effectmeting uit aan een externe partij. Als je dat doet, wil je de kwaliteit van de effectmeting kunnen beoordelen. Geeft de effectmeting het (betrouwbare) antwoord dat jij zoekt?

Je beoordeelt de kwaliteit van een voorstel aan de hand van de in de hoofdstukken beschreven stappen die je ook tijdens het opzetten van je eigen onderzoek zou nemen:

- Hoe definieer en concretiseer je het gedrag? (Hoofdstuk 1)
- Welke meetmethode kies je en wat meet je? (Hoofdstuk 2)
- Hoe vergelijk je je metingen? (Hoofdstuk 3)

We raden aan om per stap het betreffende hoofdstuk er bij te pakken. Zo kan je beoordelen in welke mate het voorstel voldoet aan de voorwaarden voor een goede effectmeting.